

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

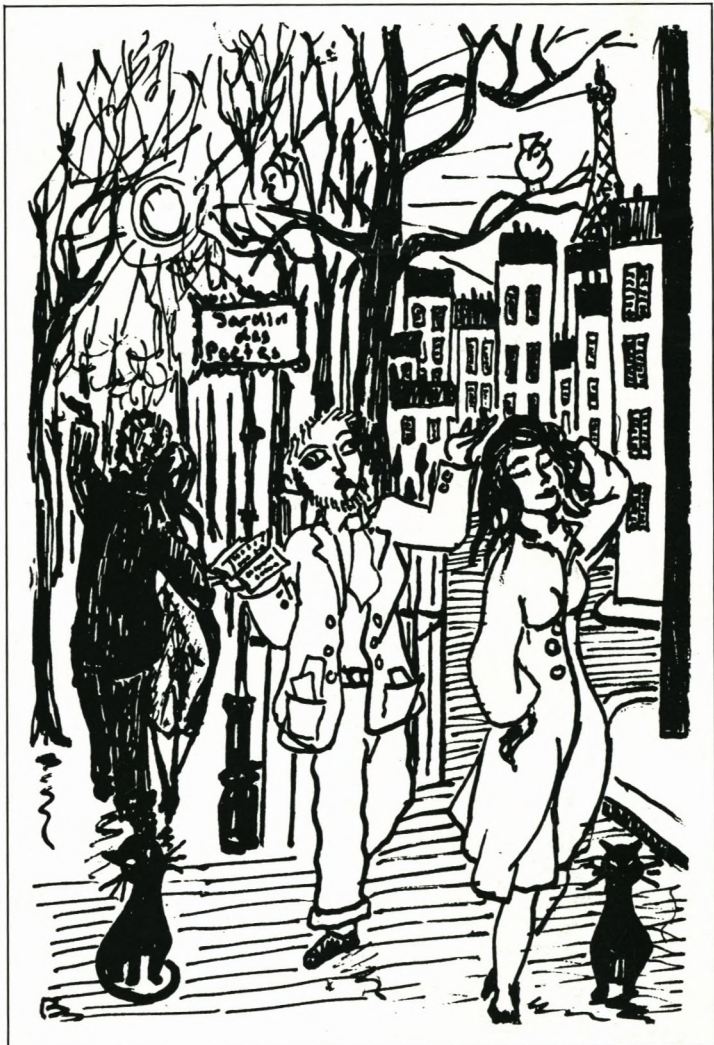
SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Januar

Årgang 74 . Nr. 1

1989

(Bjørn Brammer pinx.)

Se side 3.

Friskere end friskbagt

Mette Munk™

Mette Munk A/S · Göteborggade 5, P.O. Box 9 DK 5100 Odense C. Danmark · Telephone 09 13 44 13

Sorø Akademis Skole skal til at bestemme selv

Som den første gymnasieskole i Danmark skal Sorø Akademis Skole ledes af en skolebestyrelse, og lærerrådet er i gang med at lave et udkast til en sådan bestyrelses sammensætning og beføjelser som et forsøg.

Det bliver især budget- og regnskabsspørgsmål, denne bestyrelse skal tage sig af, men også områder som udbud af valgfag, arbejdsplaner og ferieplaner kan komme ind under den kommende bestyrelse.

Det er undervisningsminister Bertel Haarder, der har fremsat forslaget efter at have diskuteret det med rektor Erling Kristensen. Lærere, elever, personale, kommune, amt, forældre, det lokale erhvervsliv, universitetet og gamle elever er på tale som repræsentanter.

Det er ministerens opfattelse, at rektors beføjelser *ikke* skal beskæres, tværtimod styrkes.

Som det eneste statsgymnasium er Sorø Akademis Skole udvalgt til at gøre begyndelsen, men de amtskommunale gymnasier vil også blive opfordret til at lave skolebestyrelser, hvilket imidlertid vil medføre en ændring af skolestyrelsesloven.

Der siges på at indføre denne skolebestyrelse for Sorøs vedkommende d. 1. august 1989, og at forsøget skal løbe til juli 1991.

Red.

En rejse fra Valby til Østerbro

af Kurt Bresson (S. 45)

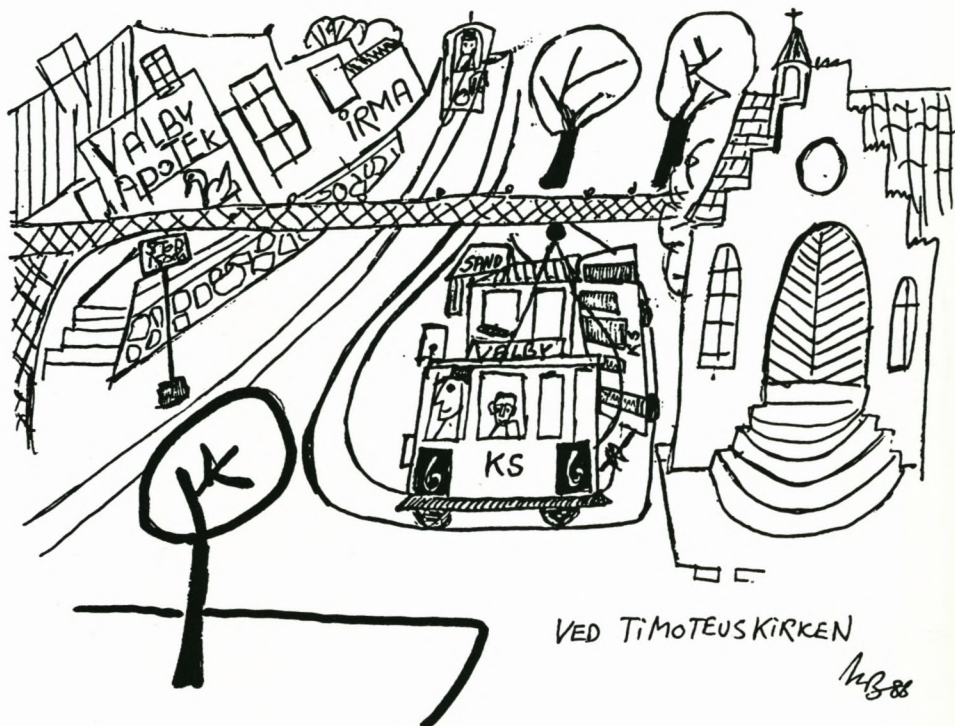
Som dreng boede vi i Valby. Paa Overbyes Alle (hvem var Han?), helt nede i den anden ende. Men vi kunne se Thimo-teuskirken. Dengang spekulerede vi ikke over, hvorfor den hed det. Hvem ved det idag? Der er faa bibelstærke nu om stunder.

Paa Valby Langgade kørte linje 6 og linje 15. Den sidste gik helt ud til Damhussøen, men linje 6 havde sløjfe ved jernbanebroen. Ovre paa den anden side af Langgade laa farvehandleren, hvor der lugtede af kit, men naar linje 6 kom, peb det i sporene. Saa kom sporvognsskinne-skidtskraberne og tog sand til deres V-formede sliber fra den store olivengrønne kasse, den med skraat laag, bagved sporvognsmændenes hus. Her lugtede cigar, men anderledes end Staunings. Det vender vi tilbage til. Linje 6 saa stor og rar ud, linje 15 var derimod en hidsig sporvogn, naar den kom igennem, den kørte

en dreng over. Det kunne vognstyrer Fodklang på linje 6 aldrig have gjort. Han hed Godt, og hans datter Inge var gift netop med min fætters fætter. Det kunne vi hitte rede i, den sammenhæng, naar jeg stod foran, mens han slog på haandsvinget, saa sporvognen satte igang. Han traadte med sin store, sorte lædertræsko paa knoppen, der sad i bunden til højre, saa det sagde klang. Denne venlige sporvogn, linje 6, er nu paa pension paa sporvognsmuseet paa Midtsjælland, der kan du faa en tur. Nu er det ikke den store, rødblissede Hr. Godt længere der styrer, men du kan lukke øjnene, og er der en venlig sjæl med en stor cigar, kan du lugte Valby og Østerbro 1936.

Jeg havde mit tornyster af sælskind paa, naar jeg kørte med 6'eren ad Langgade forbi Tingstedet og Valby Bio, hvor vi saa Fy og Bi, Shirley Temple og Ib Schønberg i Panserbasse. Længere oppe ved Søndermarken boede Niels Bohr. Ham vidste vi godt hvem var.

Pludselig flyttede vi til Østerbro, men

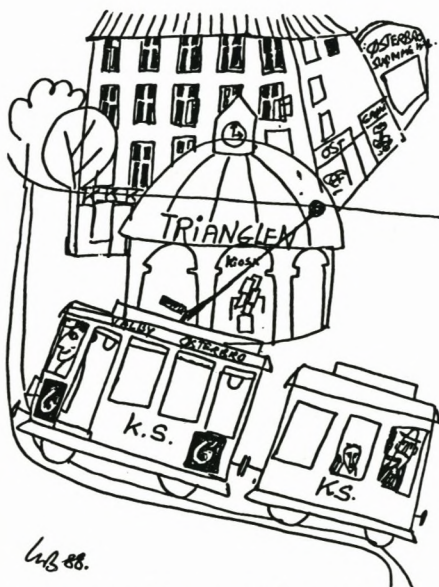
det gjorde ingenting, for der kørte linje 6 ogsaa. Den havde endestation paa Hans Knudsens Plads ved Lyngbyvejen. Og naar linje 6 drejede ad sløjfen, peb det ogsaa her, de maa have gjort skinnerne for krumme. Jeg kendte kun een Hans Knudsen, som var gaardejer ved Svendborg, vores sommerferieby. Men ham kunne det ikke være. Hvem saa?

Det var betryggende, at min sporvogn med det store, hvide 6 tal paa blaa baggrund kørte mellem mine to steder hvor jeg havde mine verdener, først Valby, saa Østerbro. Jeg forblev i samme skole, Rahbæksskolen paa Rahbæks Allé. Vi vidste heller ikke, hvem Rahbæk var eller Kamma eller Oehlenschläger. Men vi saa Søndermarksdronningen. Hun boede i en bunke blade fra Kastanjerne i Søndermarken skraat overfor Carlsbergs Æresbolig. Hvad hun drak, det betalte Niels Bohr's husleje. Der er en sammenhæng i

alt! Nede ad vejen til Bryggeriet stod der to store graa stenelefanter. De bærer hele Øl-imperiet. Ovre i Zoologisk have bagved Søndermarken stod Jumbo og rokkede. Den var fængslet i 27 aar, fordi den var en levende elefant. Saa blev den sindssyg og blev skudt.

Hver dag kørte jeg med linje 6 paa samme tider fra Østerbro til Rahbæks Allé og tilbage. Men jeg maatte staa af somme tider ved Trianglen allerede, for jeg blev køresyg, naar der stod en og røg paa en kvalmende cigar. Hr. Godt han kørte godt, han vidste, at han skulle sætte langsomt igang og ikke standse brat. Men Staunings Cigar lugtede godt, fin blaa røg. Det var en dyr cigar. Han havde faaet den af Kongen. Ham kendte jeg ogsaa, baade Statsministeren og Kongen. Hver søndag morgen red Chr. X ud ad Lyngbyvejen paa sin hvide hest. Der var kun faa mennesker paa gaden, de skulle ned og

hente rundstykker, og det forstod jeg godt, for Layburns bagerjomfru, hun var ren og nystrøget lækker som et dampende Wienerbrød. Som hun kom ud med, mens jeg stod overfor Lyngbyvejens Kino (der havde to nøgne damer indenfor), og gjorde honnør for Kongen-og han for mig igen. Vi var nemlig lige.

Det var vi ogsaa paa linje 6' bagperron. Naar 6'eren passerede Amalienborg, steg Stauning paa. Han havde været til Statsraad hos Kongen: »Hvad synes De Hr. Minister om ham Hitler?« – »Deres Majestæt« svarede Stauning med sin dybe (øl)bas, »man maa jo nok sige, at nu kører togene præcist i Tyskland, det gjorde de ikke før, og det gør DSB heller ikke.«

»Det er synd for Jøderne«, sagde Chr. X for at tale om noget andet end det evindelige DSB. »Deres Majestæt«, sagde Statsministeren, »Vi i vort parti kan forsaavidt ikke være uenige, men hvor skal de være?«

»Tak for i dag«, sagde Kongen paa sin korte maade, »der staar cigarer i kassen derhenne«.

Stauning stak cigaren i munden, tændte den og gik ud fra Amalienborg og steg op

paa bivognen paa linje 6. Han var stor i sort diplomat og hans lange skæg strøg ned foran som spejlbillede af røgen, der steg op fra cigaren. Saadan saa det ud nedefra, hvor jeg var.

»Er du ogsaa med hver dag her?« spurgte han mig.

Snart skulle der være valg. Paa plakaterne stod der:

STAUNING ELLER KAOS.

Det blev begge dele! Den lyse tirsdag morgen den 9 April oplevede jeg paa Sorø.

Kurt Bresson

Apropos et postkort!!

(Tegningen på forsiden)

Stud. med. Bjørn Brammer (S 56) sender sin gamle fransklærer lektor dr. phil E. Th. Lind et brevkort, dateret Paris 59 i februar med følgende tekst, der viser, at han har fået et godt udbytte af franskundervisningen:

»Kære dr. Lind! Når man vandrer op og ned ad kajerne ved den vidunderlige grågrønne Seine, hvor blå pramme langsomt glider under grå broer, roligt rammet ind fra alle vinkler af de mørkebrune træer, kan varme følelser for fordums timer i fransk pludselig melde sig i ens bevidsthed – kraftigst dog på en bistro efter det første glas vin, thi da står selv et tidligere mg. på livlige ben og nyder at blive forstået og skabe kontakt for sindet. Derfor en varm tanke gennem den kølige vinterluft samt en hilsen til fru Lind og »Den lille prins I og II«.

Tegningen er pædagogisk efter den gode gamle metode: »På billedet man ser, hvordan« det går den gode elev i baggrunden og den dårlige i forgrunden, tænkt som en opmuntring for de mange gode elever – og advarsel for de få slette – i erindring om, at fransk er et levende sprog, som først rigtigt blomstrer efter examen.

Venlig hilsen Bjørn Brammer (S 56) dissikerer p.t. i Paris.

PHILIP FOSS (S 40)

29. juni 1920 – 22. juli 1988

Ved vort fremmøde i august 1937 i l. G.m. efter sommerferien gik der nogen tid med akklimatisering til sammensætningen af oprindelige kammerater fra 4. Mellem a og b, inden vi registrerede, at der også var en helt »ny« iblandt os. En lang, lidt duknakket og splejset fyr.

Hans navn var Philip Foss. Han kom fra København og det var selvsagt noget af en prøvelse for ham at blive proppet ind i et milieu af gamle og garvede kostskoleelever, med sin den gang specielle hakkeorden og sit slang af soransk oprindelse. Men med sit lune og sin humor vandt han hurtigt venner og kammerater, bl.a. Jens Wiboltt (ud. 1938) og undertegnede. Philip Foss var indlogeret hos »Baf« (Ussing), Jens Wiboltt hos Hubert (Rosen) og jeg hos »Gim« (Gorm Hansen). Om denne indlogering hos tre af Akademiets ældste »snydere« har haft nogen specifik indflydelse på, at netop vi tre fandt sammen, får stå hen, men kendsgerningen var, at disse gode gamle lektorer var knapt så strikse i overholdelse af det almindelige reglement for skolens elever om læsetid, sengetid, o.s.v., og som gav os lejlighed til ofte at være længe sammen om en fælles interesse, radiofoni og telegrafi, hvor Philip Foss var et unikum, hvad teknik og viden angår.

Philip var allerede den gang fysisk retarderet af en begyndende Arthritis rheumatica (Leddegigt), der plagede ham livet igennem. Det er forståeligt, at han hadede gymnastiktimerne og enhver anden form for outreret legemsudøvelse. Men han elskede at cykle i et adstadigt tempo. Udenfor jagtsæsonen gik vore ture ofte i week-enderne til en jagthytte i Vallø Storskov, som hans onkel havde rådighed over sammen med faderen til en af vore andre klassekammerater, *Steffen Johansen* (S 40), som var kommet ind i vores klan. En week-end på de tider var jo ikke ret lang, så megen af vor tid gik med at skulle cykle frem og tilbage og for at få

lidt mere fart over feltet, end Philips tempo angav, lejede vi en tandem, hvor en af os lidt bedre fysisk udrustede og trænede efter tur var pedaltramper sammen med Philip. Denne jagthytte brugte vi iøvrigt flittigt til mangen en week-end indtil 1960, hvor jagthytten overgik på andre hænder.

Vort samvær som klassekammerater indskrænkedes til skoleåret 1937/38. Philip Foss og Steffen Johansen fortsatte i gymnasiet, Jens Wiboltt gik ud af skolen, og jeg blev overflyttet til realklassen.

Da Philip efter vel overstået studentereksamen kom til København, samledes vi atter. Vore forældre var knapt så begejstrede over, at vi tre, på de mest ukristelige tidspunkter af døgnet, søgte sammen og holdt basseraller, snart hos den ene, snart hos den anden. Jens Wiboltt opkastede den idé at leje en hybel ude i byen. Det blev en 1 1/2 værelses baggårdslejlighed i en vakkelvorn, saneringsmoden ejendom i Teglgårdsstræde, med lokum i gården, men som af en vittig sjæl i en sen natte-time efter besøg i Studenterforeningen blev døbt »De tre Musketerer«. Her grundlagde Jens Wiboltt og Philip Foss Firmaet WIFOS, som Philip drev videre til sine dages ende.

Philip Foss var i sine unge dage en fremragende pianist. Han elskede musik, frem for alt jazz, især den gode gamle New Orleans og Evergreens. Af os, der oplevede det, husker sikkert alle en skønne morgen, hvor Andrup (Musik- og sanglærer), der sædvanligvis akkompagnerede til lovsangen om morgenen, havde fået pludseligt forfald. På rektor Raaschou-Nielsens opfordring om at melde sig som spilletueelig akkompagnatør viste Philip sig at være den eneste tænkelige, som vi nærmest måtte tvinge til at melde sig. Og så slog han an til Ingemanns: »I Østen stiger Solen op«. Sikkert hverken før eller siden er denne skønne salme blevet spillet og afsunget med mere appeal og synkopering, som betog os alle. Men »forestillingen« blev aldrig gentaget trods mangel på akkompagnatør. Så hellere

uden musik, som »Slæveren« så diplomatisk udtalte sig, da samme situation opstod kort tid efter. Det viste sig, at Philip aldrig havde lært en note, men kun spillede efter gehør, så optagelse i skolens orkester var udelukket.

I kvarteret omkring Teglårdsstræde fandtes flere mindre værtshuse, som, omend de ikke længere formåede at beskæftige en pianist, dog som reminisens havde et opretstående klaver. Mange er de gange, hvor Philip satte sig hen og gav et nummer til bedste, og hvor vi, der var i følgeskab, blev trakteret med en omgang øl.

Krigens og besættelsens tid var over os. I Teglårdsstrædeperioden kom der en masse forskellige mennesker, her iblandt flere gamle søranere. Foruden tidligere omtalte *Steffen Johansen* også *Carl-Ulrik Morgils (S40)*, *Molt Wengel (R 39)*, *Arne Thuesen (S 40)* m. fl.. Men også os ganske ukendte personer kunne fra tid til anden finde på at opsøge vor hybel. Indgangsdørens lås kunne åbnes med en ganske almindelig københavner-nøgle. Alle vi, der kendte hinanden, var mere eller mindre indblandet i illegal virksomhed, men det var betegnende for tiden, at vi sjældent snakkede om det eller udspurgte hinanden.

Til sidst følte vi imidlertid, at jorden var begyndt at »brænde« under os, lejemålet blev opsagt, og Teglårdsstræde-tiden var ophørt. Jens Wibolt flygtede til Sverige, kom til England og videre til Canada. Steffen Johansen blev skudt af tyskerne.

Philip Foss var jo ikke manden med maskinpistol eller trotyl i mappen, men mod manglede han ikke. Ved flere lejligheder optog han på gramfonplader for modtandsgrupper appel til det danske folk om modstand mod tyskerne og forståelse for de sabotagehandlinger, der fandt sted. I biograferne afbrød disse modstandsfolk filmforestillingerne, afspillede pladerne og forsvandt så.

Hen mod besættelsens ophør kom Philip Foss på forunderlig vis på legal måde

med udrejsetilladelse og det hele til Sverige. Han fik ansættelse i et elektronikfirma i Stockholm, der arbejdede for det svenske forsvar med udarbejdelse af selektiv elektronisk overvågning af forsvarsanlæg og ammunitionsdepoter. Her besøgte jeg ham i november 1945, hvor han fortalte mig, at han af sit firma skulle sendes til U.S.A., for dér at demonstrere et anlæg, han havde udarbejdet indenfor dette felt.

Efter sin hjemkomst her til Danmark i 1947 genoptog han sit arbejde med indspilning af gramfonplader, men det blev lydbånd, der helt kom til at dominere optagelserne fremover. På Nyvej på Frederiksberg indrettede han værksted og lydstudie, hvor mange såvel danske som udenlandske udøvende kunstnere har fået optaget deres første bånd, ligesom Danmarks Radio igennem årene ofte gjorde brug af hans ekstreme ekspertise på dette specielle område. Også mange amatører nød godt af den høje tekniske standard, som hans optagelser fik ry for. Det var således også Philip Foss, der en gang i 60'erne forestod optagelserne til gramfonpladen »Sorø Minder« (VFLP 104 A & B) med indledning af rektor Arne Østergaard (S 29), hvor Sorø Akademis Gymnasiekor synger flere af vore elskede Sorø-sange og sidst, men ikke mindst, hvor Skolekoret synger B. S. Ingemanns og Rudolf Bays konfirmationskantate.

Med det øre han havde for virkelig musik – toner – klange – rytmer – var det ham en vederstyggelighed og pestilens, at skulle optage den form for musik, der er blevet til indenfor de seneste decennier, navnlig pigtrådsspilleriet. »Det har intet med musik at gøre. Det er organiseret støj«, var hans kommentar hertil, »men jeg lever og ernærer mig bl.a. af at optage bånd også for disse depraverede stakler«. Det kunne bringe ham helt ud af fatning, når en af disse amatører, der opsøgte ham, hverken kunne synge eller spille rent. »Det er falsk, dit nokkefår«, har jeg hørt ham sige til en kunde ved en optagelse, som jeg tilfældigt kom til at overvære.

Og han kunne ved enkelte lejligheder simpelthen nægte at ville lægge navn til sådanne optagelser.

Da føromtalt jagthytte i Vallø Stor-skov var overgået på andre hænder, savnede vi et sted at kunne tilbringe lange week-end'er og kortere ferier. I 1961 købte Philip og jeg sammen med en af mine venner en ødegård i Sverige ved Lidhult. Her tilbragtes mangen en munter ferie i 60'erne og 70'erne. Som eksempel på Philips vid og humor skal følgende berettes. Vi var i gang med at restaurere tagetagen, da jeg ved uforsigtighed faldt gennem loftet og ned i køkkenet, hvor Philip stod og kokkererede. Philips bemærkning, da jeg lå forslået på køkkengulvet, var såre enkel: »Vil du have the nu, Bunds?«.

Senere kom vi til at have sommerbolig i nærheden af hinanden oppe i Ramløse ved Arresø, hvor han elskede at bo for kortere eller længere tid ad gangen, alt efter hvad hans forretning tillod ham af fritid. Også rejser i udlandet foretog vi sammen med vore hustruer.

Tilknytning til Soransk Samfund var for os begge af sporadisk art, men vi har dog enkelte gange deltaget i de Holberg-fester i december måned, som jyske afdeling afholdt i en week-end hos *Mogens Wittusen* (R 37) på Hjerl Hede, og som

var helt uforglemmelige oplevelser i de skønne omgivelser. Ved disse Holberg-fester blev gækken rigtig slået løs. Også »kage på fod« blev nydt i rigt mål, da vi ikke skulle kere os om hjemkørsel efter festen. Alle 30–40 personer – kunne Mogens Wittusen og hans kone Karen tilbyde overnatning med stort morgenmåltid næste dag.

Philips forlighed blev med årene forværret, og de seneste 9 måneder af sit liv tilbragte han på Frederiksberg Hospital. Sit mod, sit vid og sin humor bevarede han til det sidste trods ulidelige smerter.

Tilbage på Nyvej på Frederiksberg henstår stadig Philip Foss's udstyr til båndoptagelser af højeste kvalitet, som en evt. interesseret vil kunne overtage til en rimelig pris, ligesom erhvervslejemålet af selve studiet evt. vil kunne fortsætte. Henvendelse vil kunne ske til fru Sisse Foss, Nyvej 6, 1851 Frederiksberg C., telf. 01 22 58 14.

Vi, der har kendt Philip Foss, har mistet en god ven og kammerat. Vore tanker går til hans hustru Sisse, der i mere end 30 år stod ved hans side i medgang og modgang.

Æret være Philip Foss's minde!

Niels Fr. Bundgaard (R 39)

»Fatters« hjælpende hånd

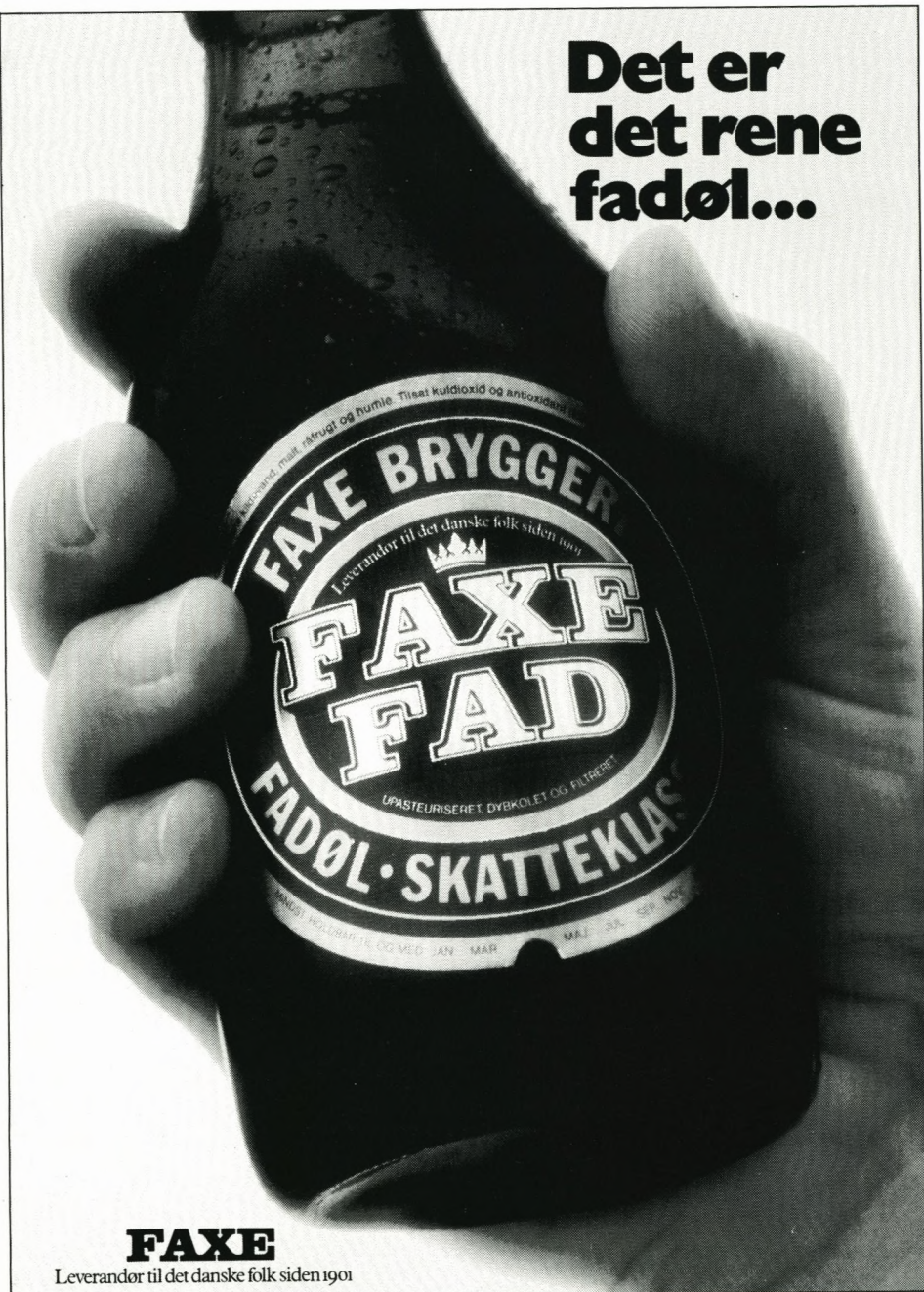
I hele min skoletid var gymnastik et fag, jeg var meget glad for, og jeg husker derfor tydeligt, at Fatter (lektor O.B. Müller) engang udtalte, at hvis vi bare gjorde noget ved gymnastikken, skulle han nok hjælpe os til eksamen i de mundtlige fag.–

Dette løfte indfriele han fuldtud, da han som min lærer i regning og matematik eksaminerede mig til realeksamen i 1938. – Jeg var oppe i noget, der vist hed »sammensat rentesregning«, et emne jeg desværre ikke var helt stiv i, men som blev klaret takket være Fatters »hjælpende hånd«. Enkelthederne har jeg glemt, men jeg husker, at Fatter under eksa-

minationen spurgte: »Og hvad gør du så ved det tal?«, og at han efter at have anbragt sin pegefinger ved tallet nu begyndte at signalere med lillefingeren hen imod et andet tal, som jeg skulle være opmærksom på for at komme frem til rette svar. Dette gentog sig et par gange, og da Fatter efterhånden kunne mærke, at min viden var ved at slippe op, forbavsede han mig endnu engang ved at sige til censor: »Ja, censor, nu kan det vel egentlig være nok?«, hvortil denne svarede: »Ja, bevare's«. – Jeg glemmer ikke det lune glimt i Fatters øjne, da han kiggede udover brillerne og sagde: »Den klarede vi to sgu godt – mg plus.«

Tag O. Tjalk (R 38)

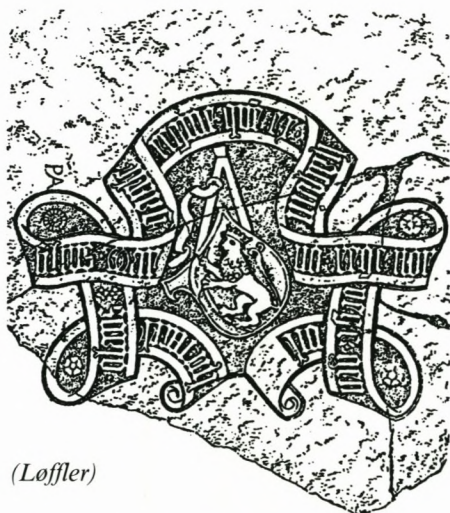
**Det er
det rene
fadøl...**

FAXE

Leverandør til det danske folk siden 1901

(Löffler)

»Kung Olofs Minne«

Kung Olofs Minne. En minnesskrift med bidrag av Grethe Authén Blom, Vivian Etting, Michael Linton och Alf Åberg. Redigerad och utgiven av Christer Bökwall. Falsterbo 1987. 112 sider. – Samtliga afhandlingar er forsynet med udførlige noter samt kilde- og litteraturhenvisninger, her til kommer et interessant illustrationsmateriale og en slægtstavle. Pris sv. kr. 80,-.

»Kung Olofs Minne« er titlen på en lille, men, hvad indhold angår, vægtig bog, redigeret og udgivet af Christer Bökwall, Falsterbo 1987, til minde om Olof Håkansson's død på Falsterbohus den 3. august 1387.

Olof (Oluf) – Margrete Valdemarsdatters søn, født i juletiden 1370 i Norge – nåede akkurat at blive valgt til konge i Danmark (bekræftet ved en rigsdag i Slagelse, den 6. maj 1376) ved morfaderen Valdemar Atterdags død på Gurre den 24. oktober 1375, og til arvekonge i Norge – med titlen »Norges, Dana ok Gota konungr« den 29. juli i Trondheim – ved faderen Håkon VI Magnussons død i 1380. Gennem faderen var han også »ret arvtager til Sverige« (valgt 1362) og dertil »Skånes herre«, hvilket trådte i kraft – på

papiret – da han blev myndig i 1385. I realiteten var det hans stærke moder, den norske dronning Margrete, der styrede for ynglingen, som ved sin død kun sytten år gammel (1387) ikke nåede at sætte sig noget direkte spor i Nordens historie. For en fuldstændigheds skyld bør det dog noteres, at han »lokalt« gav Ronneby i Blekinge stadsprivilegier få dage før sin død – det sidste dokument, han udfærdigede. Dødsfaldet fik til gengæld stor betydning for Margretes politik. En uge efter sønnens bortgang lod hun sig hylde i Lunds domkirke som »fuldmægtig frue og ret husbonde« med titlen »arving til Danmark«, og – efter at have tilføjet kongen af Sverige, den tyske hertug Albrecht III af Mecklenburg (kronet i Uppsala 1363, død 1412) og hans tyske lejetropper et totalt nederlag ved Åsle den 24. februar 1389 – blev hun på de svenske stormænds foranledning valgt til dronning af Sverige med undtagelse af Stockholm, hvor halvdelen af rådet var tysk, og hvor de tyske »hættebrødre« i 1389 på Käkplingeholmen (Blasieholmen) havde indebrændt en del af stadens svenske borgere (det såkaldte Käkplingemord) og taget magten. Først i 1398 tilfaldt Stockholm Margrete, der nu var dronning over hele Norden (Kalmarunionen, Erik af Pommerns kroning 1397).

I *Kung Olofs Minne* har fire fremstående nordiske historikere ud fra forskningens nyeste resultater belyst forskellige synsvinkler på Oluf og hans samtid. Det er »spændende« læsning om et magtspil der ikke giver nutidens noget efter, hvad angår taktiske »rævekager«. Professor i Lund, Alf Åberg, skildrer »1300-talets Skåne och Lund i Nordens centrum«. Professor i Trondheim, Grethe Authén Blom, skriver om »Norges betydning i unionspolitikken på 1300-tallet«. Den svenske historiker, universitetslektor i Århus, Michael Linton, giver en fyldig beskrivelse og analyse af »Valet av Olof till konung år 1376 och dess förhistoria«, og den danske historiker Vivian Etting, behandler et interessant efterspil til Olufs

død »Den falske Oluf – et studium i virkelighed og myter«. I »Skalk« nr. 5, 1988, tager forfatteren emnet op igen i en illustreret artikel til belysning af »et mærkeligt kapitel i Danmarkshistorien«

Det bør bemærkes, at *Christer Bökwall* udover redaktion af *Kung Olofs Minne* var den drivende kraft bag forskellige arrangementer, der havde til formål at øge den historiske bevidsthed omkring Falsterbohus: På mindedagen den 9. august 1987 et krønikespil »Olof Håkanssons Saga« af middelalderhistorikeren *Tor Flensmark* bivånet af *Prins Bertil* og *Prinsesse Lilian*, og en mindegudstjeneste, arrangeret af Sankt Knuds Gildet i Skanör-Falsterbo, da det forudsattes, at Oluf, ligesom de øvrige danske konger, var Knudsgildernes beskytter og muligvis selv en Knudsbroder. I selve slotsruinen blev opsat en mindetavle med tekst af *Christer Bökwall*, der i sin egenskab af heraldiker har tegnet de tilhørende våbenskjolde. Tavlen er graveret af *Allan Palmkvist*.

Kung Olofs Minne er af særlig interesse for os soranere: *Valdemar Atterdag* (o. 1320-1375) hviler jo i sin enorme, men desværre ramponerede sarkofag, senere placeret i kirkens højkor jævnsides med den langt bedre bevarede kenotaph over faderen *Christoffer II* (1276-1332). *Dronning Margrete* (1353-1214) havde jo også sit lejersted i Sorø kirke, indtil hun frækt blev bortført til Roskilde, hvor *Erik af Pommern* i 1423 oprejste hendes sarkofag. *Oluf* er begravet i Sorø kirke nedenfor kortrappen, hans smukke og enestående gravsten (fra 1500-tallets begyndelse) blev i 1857 opsat på højkorets østvæg, dér har vi alle set den og med flid dechiffreret teksten på det slyngede bånd, der omgiver hans våbenskjold med den norske løve: »Hic iacet Olaus filius Margarete regine quē Haquinno rege noruege genuit«.

I Den danske Krønike – Rimkrøniken kaldet, forfattet omkring 1430, den første danske bog der haves trykt (1495) – lægges ham hans eget kortfattede eftermæle i munden:

»Ieg wor oc konning en stacket tijd / tijl ieg af helsot døde. / Men hobes tijl gud han wor myg blijd, / han togh meg fran then nøde. / I Sore hwiles nw myn krop / och bidher ther dommedaghe / Tijl han skal staa aff iorden op / och løn for werdskyld haffue.«

Paul Rantzau

Soranerfrokosten 6. okt. 1988

Kassereren travede nervøst frem og tilbage mellem baren og vores lokale, da jeg ankom: »Dav, Salling, det var godt, Du kom – nu mangler vi kun én, så skal vi ikke betale for lokalet! Men ak, han blev skuffet; den sidste kom ikke, vi blev kun fjorten og måtte altså betale.

På den anden side: sikke fjorten – det var det nye franske køkken om igen: lidt, men godt! Herluf Krog-Meyer (09), Schrøder (25), Fink (27), Tholl (33), Hans Jørgensen (38), Harlang (45), Niels-Erik Petersen (66), Per Salling (73), Henrik Levinsen (79), Jørgen Waage Pedersen (82), Luise Faurschou (Andersen) (84), Mette Birkedal (86) og rosinen i pølseenden, Klaus Runge (87).

Jørgen, der skal afsted til Venezuela med sin familie om et par måneder for at arbejde i en derværende afdeling af en større, dansk concern (der ikke annoncerer i Soranerbladet og derfor ikke fortjener at blive nævnt ved navn), fortalte kort og interessant om Venezuelas historie og om baggrunden for landets nuværende økonomiske, politiske og sociale situation. Han går uden tvivl en fremtid som Soranerbladets Sydamerikakorrespondent i møde!

Med udgangspunkt i Jørgens betragtninger over de sociale (mis) forhold fortalte Dan Fink derefter løst og fast fra sine rejser i Sydamerika. Han havde bl.a. gjort den let traumatiske erfaring, at der systematisk udbryder strejke på ethvert sydamerikansk universitet, når han betræder dets grund!

På vej ud af døren talte jeg med en af de usædvanligt talrige »ungdomar«;

hun sagde, at hun længe havde haft lyst til at gå til frokost, men havde holdt sig tilbage, da det efter referaterne at dømme primært er et selskab af (meget) gamle mænd. Begrundelsen er måske forståelig nok – specielt for dem, der ikke kender de pågældende (meget) gamle mænd (gu' ve', om den betegnelse også omfatter en 15-års jubilær?); men resultatet er jo en ond cirkel, som vi må se at få brudt. »Hvorfor arrangerer I ikke nogle frokoster, primært for de helt unge?«, spurgte hun. Tjah – hvorfor ikke? Referenten skal ikke blande sig i planlægningen; men mon dog ikke en af forårsfrokosterne næste år bliver tilegnet ungdommen? – Hvilket selvfølgelig ikke betyder, at vi (meget) gamle mænd vil føle os forpligtede til at blive borte!

Undtagelsesvist og meget mod min gode vilje var jeg nødt til at pjække fra nachspielet hos Erik den Røde. Om det derfor – mod sædvane – udviklede sig til en sørgøjtidelighed, ved jeg ikke; men jeg tvivler.

Salling

Julefrokosten den 1. dec. 1988

Harlang bød velkommen til de 19 fremmødte, der bænkedes sig ved de – lidt uformelt – opstillede enkeltborde, men det fik ingen indflydelse på samtalen, der gik fint også bordene imellem, og det afsløredes, at vor næstformand *Thyge Winther-Jensen* den 19. november havde erhvervet doktorgraden (dr. philos.) fra Oslo Universitet på afhandlingen: »Undervisning og menneskesyn belyst gennem studier af Platon, Comenius, Rousseau og Dewey« (Oslo 1988). Mange ville gerne have set den interessante bog, som *Thyge* imidlertid lovede os at fremlægge næste gang. Som en hyldest til den nybagte doktor – og i anledning af julen – bød *Harlang* på »Kage på fod«, og vi sendte alle *Kindts* Legat en taknemmelig tanke: *Nestor Erik Lüders-Thomsen* '32, *Jørgen Tholl* '33, *Johs. Dam* og *Flemming Valeur-Nissen* '34, *Pia Frandsen* '35, *Paul Rantzau* '37, *Finn Harlang* '45, *Thyge Winther-Jensen*

'54, *Niels-Ulrik Kopp*, *Erik Palm*, *Jens Sparrevohn* og *Hans Stage* '58, *Poul Andersen* '60, *Knud Damsgaard Nielsen*, *Niels-Erik Pedersen* og *Hans Ranvig* '66, *Per Salling* '73, *Trine Jørgensen* '86 og *Hans Runge* '87.

Frokostens højdepunkt var så afgjort *Sallings* traditionelle jule-auktion: »På sælsom vis«, indledte han, »er der indkommet en række litterære mesterværker, som det er min opgave at omsætte til usælsomt mammon til fordel for *Soraner-Bladet*! Sande ord! Herlige og »rare« bøger blev solgt til alt for lave priser, som eksempel kan nævnes et fint og rent, indbundet eksemplar af »Udsigt over *Soröe Academies* Forfatning under Kongerne *Christian den Fjerde* og *Frederich den Tredie*, 1623-1665, med Bilag af utrykte Actstykte. Indbydelsesskrift til Festen den 21de Mai 1827, da det gjenoprettede *Academie* i *Soröe* i *Hans Majestæt Kongens allerhöieste Nærværelse Höitideligen* vorder indviet. Af *E.G. Tauber*, Director ved *Academiet*. *Kjöbenhavn* 1827«, stort format. Dette herlige værk, med fine kobber, gik til spotprisen kr. 300,-! Havde der nu været flere til frokosten, var prisen røget i vejret! – *Kopp* vandt lodtrækningen om et bind *Soraner-Biografier*, han blev såre glad!

Trine, der var førstegangsgæst, syntes godt om os alle sammen, hun blev såmænd forlokket af én (navnet er tilbageholdt af referenten) til at indtage lidt »Kage«, men da selvsamme formastelige person prøvede på at slæbe hende med til øls, blev der grebet håndfast ind fra ansvarlig side, og hun førtes fluks i sikkerhed på ubekendt sted! Så gik vi til *Nachspiel* uden *Trine* – stemningen var trods alt god omkring bordet og samtalen formidabel.

Paul Rantzau

Baronens 304 årige fødselsdag MASKARADE!! (Carl Nielsens musik)

Da *Soransk Samfund* i år beklageligvis ikke arrangerede teatertur på *Holbergs*

fødselsdag, var vi tre '87ere, som tog initiativ til en tur i Det kongelige Teater.

Det primære formål var at samle gamle venner fra '87, men vi endte med at være en udsøgt blanding af studenter fra de tre sidste årgange – en '86er, 13 '87ere og 6 '88ere samt to særligt indbudte unge damer med en vis tilknytning til Skolen.

Holbergs fødselsdag blev smukt festligt holdt, idet Det kongelige Teater havde valgt at opføre opera-udgaven af hans Maskarade – og sammen med 3. g'erne og andre gammlesoranere – unge som ældre – vederkvægedes vi af de liflige toner. Interludiet mellem forestilling og supper foregik på adskillige caféer og barer, hvorefter vi indtog festmiddagen på Café Brasilko på Østergade, hvor der blev spist og drukket på bedste soranermanér!

Det forrygende og *langvarige* nachspiel blev i bedste frokoststil holdt på Victors Garage, hvor vi bl.a. senere på aftenen traf et medlem af Det kongelige Kapel, som kunne fortælle os, at det soranske fremmøde den 3. december er en begivenhed, som også Det kongelige Teater sætter pris på.

Alt i alt havde vi en dejlig dag, der forløb næsten uden problemer, og dejligt var det at se vore gamle venner fra Akademiet, som vist også havde en fornøjelig dag. Det var dog en skam, at Soransk Samfund ikke havde arrangeret en fælles teatertur, og bemærkelsesværdigt var det, at andre så ikke selv fandt vej til Det Kongelige, men det kan der jo rådes bod på næste år!

Lotte Hjerrild, Lasse Tryde og

Klaus Runge '87

Holbergordbogen færdig

redigeret af Aage Hansen, fra 1957 sammen med Svend Eegholm-Pedersen, udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, er nu blevet færdig med kun 1/2 års forsinkelse i 5 bind. Den samlede pris for hele værket er 1.988 kr.

Det er blevet et digert værk i ordets rette betydning, for de 5 bind vejer tilsam-

men 10 kg. Der ligger et kæmpearbejde bag, hele Holbergs forfatterskab på 11.000 sider i folio er blevet skrevet ud på sedler, hvorefter redaktionsarbejdet kunne begynde, og nu kan alle interesserede få alt at vide om Holbergs sprogbrug. Ingen anden dansk forfatter har indtil nu nydt den ære at få sin egen ordbog.

Svend Eegholm-Pedersen fik d. 3. december Holbergmedaljen for sin indsats.

150 km. lydbånd

I nogle år har Det Kgl. Teater ikke haft nogen Holbergkomedie at spille d. 3. december, men klaret sig med Carl Nielsens opera: Maskerade, og det kan teatret ikke rigtigt være bekendt. Til gengæld har Knud Hegermann-Lindenchrone gennem 40 år optaget alle Det Kgl. Teaters forestillinger både på gamle og nye scene på lydbånd, ialt 3.000 bånd med en samlet længde af 150 km. Rækken begynder med Barselstuen, og den var nok værd at tage op igen. Samlingen blev overdraget teatret i pausen d. 3. december.

Skolens julekomedie:

»Ulysses von Ithacia«

Den blev opført 4 gange: 7, 8, 9 og 10. december i Festsalen, og der var under adjunkt Arne Gjerums ledelse og instruktion siden august gjort et stort arbejde af de 60 elever, der var implicerede, dels som skuespillere og dels i en række forskellige jobs »off stage«. Og de fik et fint resultat ud af det. Stykket opførtes på en stor estrade på skrå gennem Festsalen med tilskuerne placerede på begge sider, hvilket desværre medførte, at det ikke altid var let at høre, hvad der blev sagt. Men der var mange »gags«, og der var lagt et stort arbejde i de forskellige roller. Et talende tidens tegn: på rollelisten optræder 19 piger og 8 drenge. Allerede i begyndelsen bragede bifaldet, da gudinderne skulle konkurrere om prins Paris' gunst for at få guldæblet. Men det gik slag i slag hele aftenen.

Jo vist er Holberg stadig levende og aktuel!

Red.

Ved en beklagelig fejl kom årgang 1988's tak til Soransk samfund og Skolen ikke med i referatet af årsfesten. Soraner bladet bringer den her efter manuskript og beder Caroline undskylde fejlen.

Red.

Soransk Samfunds Årsfest 1988

Det er dejligt at stå her som gammelsoraner. For bare 4 mdr. siden var vi midt i eksamenstiden, og selvom målet – studenterhuen – var lige om hjørnet, så føltes det alligevel, som om der var lang vej igen. Men idag er studenterne årgang 1988 altså blevet gammelsoranere.

Der er mange traditioner knyttet til Sorø Akademi, og en af dem er netop denne fest – Soransk Samfund's Årsfest, hvor gammelsoranere mødes for en enkelt aften, og hvor der udveksles gamle minder. Og hvilke minder?

Udover at fungere som skole sker der jo utrolig meget på dette sted. Ballerne med smoking, lange kjoler, les lanciers og engelsk vals, var bla. med til at præge de 3 år på en hel speciel måde. Også jubilæet med højtideligheden i kirken og Soransk særtog til Det kgl. Teater var noget ganske særligt.

Fra den daglige skolegang har vi hver især ting, vi aldrig glemmer. Jeg vil f.eks. altid huske vores kemilærer Storm's kemiske »juleshow«, eller da en morsom sjæl havde anbragt et stykke filterpapir med smørsyre i alumnernes spisesal.

Mange af jer, som er her i aften, har det specielle forhold til skolen, at I har været alumner. Og alumner præger jo også skolen i særdeles høj grad!

I dag er Sorø Akademi stadig »Akademiet«, og fremstår som et moderne gymnasium med moderne ledelsesformer, som tager behørigt hensyn til den gamle skoles traditioner, som vi alle sætter så højt.

Sorø Akademi længe leve!
(soranerhurra)

Caroline Pontoppidan (S 88)

Runde fødselsdage i januar 1989

1. Havearkitekt Peter W. Hammerich (f. 39, S60) Tjørnevej 12, 4140 Borup
3. Vicepolitimester Dan Jochumsen (f. 14, '32) Christiansborggade 2, 1558 Kbh. V
5. Prof. dr. med. Helge Faber (f. 09, S 27) Glænøvej 286, 4230 Skælskør
5. Bankass. Flemming Lehn (f. 39, R 55) Fru Inges Vej 18, 4180 Sorø
5. Ing. Knud Østerballe (f. 39, R 56) Bogårdsvej 218, 3050 Humlebæk
9. Billedhugger Jan Buhl (f. 19, S 37) Sølvgade 38, 1307 Kbh. K
9. Øjenlæge, dr. med Jens Falbe-Hansen (f. 29, S 46) Hørsholm Park 14, 2. tv., 2970 Hørsholm
9. Malermester Carl Jensen (f. 19, '35) Søkongevej 20, Kongsmark pr. 4200 Slagelse
9. Ing. John E. Thomsen (f. 29, S 48) Beckersvej 15, 7120 Vejle Ø.
10. Læge Jacob Højgaard (f. 14, S 33) R.C. Effersøesgøta, Fr-100 Tórshavn
10. Lektor Erling Pihlkjær (f. 09, lærer) Storgade 14 B, 4180 Sorø
11. Bogholder Jakúp Dahl (f. 39, M 56) ska. Fr-900 Vágur, Færøerne
12. Tegner Arne Dahl (f. 39, R 55) Engelsborgvej 57, 2800 Lyngby
16. Pastor emer. Helge Dahn (f. 04, S 21) Kymervej 29, 4140 Borup
17. Dir. Ib Nørsgaard (f. 29, R 45) Droselvej 14, 4100 Ringsted
19. Apoteker H. Steen Christiansen (f. 29, S 48) Børgergade 5, 9620 Ålestrup

21. Købmand Hans J. Frandsen (f. 08, '24) Fisketorvet 2, 4200 Slagelse
21. Lektor Peter Krogh (f. Jensen)(f. 39, S 58) Ølsemaglevej 49, 4600 Køge
22. Civ. ing. Anker R. Krog (f. 99, S 16) ska. Norgesgade 21, 1. th., 2300 Kbh. S
23. Gdr. Chr. Christensen (f. 19, R 35) Dæmpegård, Karlebo pr. 3450 Hillerød
23. Civ. ing. Villum Kann Rasmussen (f. 09, S 27) Sølystparken 6, 2930 Kl. borg
30. Dir. Viggo Jarulf (f. 19, S 37) Skodsborgparken 10, 2942 Skodsborg
31. Capt. Christian Dietz (f. 04, R 20) 18 Courtwell Rd., Chatham, Mass. 02633, USA

»ska.«: sidste kendte adresse. Rettelser, tilføjelser og andre bemærkninger angående listen til Per Salling, Højgårdstøften 264, 2630 Taastrup, tlf. 02 99 78 58.

Soranske dødfald

HELGE STEINCKE (R 36)
18. april 1919 – november 1988
EINAR LISBORG (S 12)
24 dec. 1893 – ca. 1. sep. 1988

Frokosten den 3. nov.

Tilføjelse til referatet i december-nummeret:

Dan Fink, der blev 80 den 10. oktober, bød os alle 17 på »Kage på Fod«, en flot, privat gestus, der ved en beklagelig lapsus memoriae ikke er kommet med i referatet.

Om forladelse, Dan!

Rantzau

Ingen frokosttaler

Soranerfrokost torsdag d. 5. jan. hos Prag. Amagerbrogade/hjørnet af Prags Boulevard. kl 12.00.

MEDELEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. 100,- i 1989. For medlemmer fra og med årgang 1981 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun kr. 65,-. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

Soransk Samfunds kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon 01 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

Kontingent m.v.

SOR-data
Soransk Samfund
Dr. Tværgade 30
1302 København K.
Kontingent:
giro 3 27 13 07

OBS – Årgang 88 er kontingentfri.

Adresseændring skal i Skandinavi-
en ske til det lokale postkontor
(udenfor Skandinavien direkte til
kassereren).

OBS – BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Finland, Sverige og i Island fremsendes fortrykte girokort. Udlandssoranere bedes **indbetale kontingent i check, trukket på en dansk bank**, da Samfundet ellers må betale **30,00 kr.** for at veksle en udenlandsk check. Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde u/ yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til:
Formanden, borgmester Ib Juul
Herlev Rådhus, Bygaden 90
2730 Herlev
Telefon 02 92 06 33

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
03 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 Kbh. K.
01 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri APS
Alléen 9, 4180 Sorø
03 63 05 75

ISSN 0903-1340

Adresseendringer og re-
klamationer rettes i Skan-
dinavien til det lokale
postkontor.

2079

1070

00

H H BACHE

VESTRE BØGBJERGVEJ 68
4220 KORSØR

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK

Hovedvej 4

(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG

Slagelsevej 162

(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.

Autogården

(03)* 41 11 22

LYNGE & SØN A/S

INTERNATIONALT ANTIKVARIAT

SILKEGADE 11 - DK
1103 KØBENHAVN K.
TELEFON (01) 15 53 35

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

Jens Kraft biografi

Bogen (96 sider) vil i handelen koste kr. 98,- indbundet, men efter aftale med forlaget vil 100 eksemplarer kunne sælges til Soransk Samfunds medlemmer for halv pris plus forsendelsesomkostninger kr. 10, pr. eksemplar.

Ved indsendelse af beløbet på kr. 49 + kr. 10 = kr. 59,- til:

Dansk Historisk Håndbogsforlag Aps
Klintevej 25 2800 Lyngby
Postgiro 4 29 50 99

vil indtil 100 medlemmer af Soransk Samfund kunne få tilsendt bogen.

SUZUKI

Salg - Service

Aut., -forhandler

NIELS THIELE

Automobiler

STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72